

Miquel Aguirre, Torroella de Montgrí, 17 de març del 2019

[Text de la presentació del llibre *Un circ al pati de casa*, al bar La Sala]

L' APOCALIPSI AL PATI DE CASA

Deixeu-me dir primer de tot, que hi ha una mania, o hi ha una obsessió, en voler classificar Bardera. Els classificadors s'haurien d'exterminar. Per què ho fan? Per què posen etiquetes a tot el que troben? En Bardera, és únic, anava a dir que és únic i inimitable, però no és veritat, sempre hi ha un japonès ociós capaç d'imitar qualsevol cosa. Tant se val. En Bardera, però, és únic, i en la seva unicitat hi ha la gràcia, o la desgràcia. Perquè la desgràcia d'en Bardera és que es troba amb gent que el vol classificar tant sí com no, i llavors diu bestieses de les grosses: que si és en Monzó, que si vol ser en Carver, que si és un mèdiu que es comunica amb Calders. Pareu ja, pareu la màquina, i deixeu en Bardera amb la seva unicitat d'animals estranys de companyia, d'alícies, de psicòlegs escolars que avaluen nens de forma interminable, de gitanos de les parades de festa major.

No he llegit el pròleg d'en Toni Sala. No acostumo a llegir els pròlegs. Per què ho faig?

1- Primer perquè el pròleg em fa pensar en el paper d'embolicar. I jo era dels nens que estripava el paper d'embolicar dels regals. Els estripava amb mala llet, i després amb un ganivet gros de cuina rebentava els plàstics i els cartrons de les capsas dels regals, que també em fan pensar en els pròlegs. El nen que encara arrossego diu que el millor és el regal, i el regal és el llibre de l'autor.

2- Una segona raó per la qual no llegeixo els pròlegs és perquè aquests no em condicionin la lectura. És com si tingués por que en el pròleg hi hagués alguna explicació de més, alguna paraula que fes que tot el que ve a continuació deixés de tenir sentit.

A la solapa surt una frase del pròleg, que és escrit per en Toni Sala, i amb el qual, i només per aquest vegada, hi discreparé obertament. Diu en Sala que en Bardera “té a dintre la vida de poble, el poble amb consciència de ser-ho, i això el converteix en el ruralista que va faltar-li al grup de Sabadell”. I discrepo perquè jo he vist un altre llibre. I jo he llegit un altre llibre. I si em toqués fer el pròleg a mi, pròleg que tampoc llegiria, pròleg que si m'agafessin una frase per la solapa els d'Empúries, tampoc hi estaria d'acord. Però en tot cas si em toqués escriure el pròleg diria dues coses que considero fonamentals per parlar del llibre i que res tenen a veure amb els pobles i amb el ruralisme, i res tenen a veure amb el grup de Sabadell:

1.- La primera és que en Bardera escriu sobre una infantesa que mai acaba. Hi ha la infantesa dels nens i els seus animals de companyia, més o menys domèstics. Hi ha la infantesa dels pares, que tot i ser convencionalment adults, segueixen comportant-se com criatures, i també hi ha la infantesa dels avis, que sempre mantenen amb els néts una estranya complicitat. I també hi ha els personatges que als contes es retroben, després de molts anys, i aquest retrobament serveix per parlar novament de la infantesa.

2.- El segon element important és la parada dels monstres. És una parada ambulat, que ve i va, que és sempre present a l'obra de Bardera. Una parada que obre les seves portes i que ens mostra l'horror, el grotesc, la mort, una altra vegada l'horror i el grotesc. Però, en el cas de Bardera, és una parada que fa una mica de riure, com aquelles parades de la fira que jo recordo on la megafonia deia “suban a ver al niño cocodrilo”. I vam pujar-hi amb la mare, i allà, en un joc de miralls estrambòtics, hi havia la cara d'un nen més o menys compaginada amb un cos artificial de cocodril. I a tot vol, la gent, els espectadors que ens havien aixecat la camisa. I és això, Bardera, ens porta a passejar per la seva particular parada de monstres. Que ell instal·la, quasi sempre en un poble, però que també es podria instal·lar a Sabadell, a Manhattan o a Pequín.

Infantesa i parades de monstres, això no té res a veure amb el ruralisme. El món rural apareix aquí únicament com un escenari. D'acord, un escenari amb un públic especial. La gent dels pobles és un públic especial. Un públic especial i sense manies, un públic especial i amb escopetes de perdigons, o amb rocs a les butxaques per si s'ha de fotre alguna pedrada a la princesa o al psicòleg de l'escola. Però estem parlant de públic i estem parlant d'escenaris, i el que de veritat importa en un llibre és el tema, i la intenció, i la bomba exterminadora, i això, és la infantesa i també és la parada de monstres.

També hi trobo un tercer tema. Aquest tercer tema és la devastació. El món no té arreglo! El món no té cap mena de solució! Ho veiem amb la mainada de Bardera, que són brutals, i que vénen masegats de fàbrica, i que ni amb mestres, ni amb tutors, ni amb psicòlegs es corregeixen. Però els nens són brutals, odiosos, malparits, borratxos, lladres, ofensius, perquè ho han sentit a dir a casa. Perquè ho han vist fer a casa. Perquè són el mirall del papa i la mama, de l'avi i del de més enllà. Això no té arreglo, i anem pel pedregar, i això més que el circ en el pati de casa, és l'apocalipsi en el pati de casa.

El millor és l'estil amb que Bardera ens presenta aquest daltabaix i aquest apocalipsi. Un estil contingut, sense excessos, que flueix alegre i nerviós com un rec de poble. En el món barderià un vailet podria arribar a casa seva, en plegant d'estudi, dient, davant la seva mare, que a l'escola els han explicat que l'apocalipsi nuclear serà aquest vespre. I tot seguit, la mare respondria : “Però abans fes els deures, que ja ens coneixem”. L'estil d'en Bardera fa que les monstruositats o les terribles calamitats dels personatges ens passin cap avall, i encara tinguem l'acudit de riure o de somriure. Que és en definitiva, del que es tracta, que tots plegats ens agafem el final del món amb una mica de distància, si pot ser amb aquella nyonya que dona sempre un bon tiberi, si pot ser sense dramatismes i frases greus.

I ara, per quedar bé, hauríem de parlar de les influències en l'obra barderiana. Els crítics i aquesta gent entesa quan parlen de les influències d'un autor sovint s'entrebanquen amb els escriptors que haurà llegit, la generació de la qual haurà format part o de bestieses per l'estil. Però no parlen d'influències determinants com ara el clima que l'escriptor ha patit. I en Bardera ha patit, com a mínim, tres climes ressenyables: la tramuntana empordanesa, que és un vent elèctric. Recordo una reunió amb tres altempordanesos en un dia de tramuntana, i tenint-los al voltant de la taula, cara a cara, em vaig fixar amb els seus pentinats. Duien tres monumentals escaroles, com les d'en Charlie Rivel, el pallasso universal que no em feia gaire gràcia. I em vaig fixar en la seva cara, els tres empordanesos de la reunió eren idèntics, amb un nas esventat, els tres, aquell dia de la reunió, s'irritaven i reien, s'esveraven i es desinflaven, alternativament. Eren un lògic producte d'un vent que és infernal però quan no bufa es troba a faltar. Un vent que fabrica beneïts, mags, pallassos, gent desconcertant, gent estranya i que es reuneix de tres en tres amb gent no menys estranya i desconcertant.

El món de Bardera ha estat fabricat pel clima de l'Empordà, que no és broma encara que a vegades faci riure.

El segon clima que ha fabricat en Bardera és el de Sant Sebastià, on hi ha passar una curta temporada de la seva vida. La gent, per regla general, coneix el Sant Sebastià de les primaveres i els estius. Un lloc afrancesat, dolç, una ciutat elegant i una mica vanitosa. Però aquesta Sant Sebastià no té res a veure amb la del gener o la del febrer. Una ciutat inhòspita, dura, on els temporals de mar fan mitja por, on la pluja hi cau de forma torrencial. Una ciutat de nits negres, fones, de carrers deserts, d'ombres inquietants. Aquest paisatge, sospito, s'ha colat també a les pàgines de Bardera. Però només és una sospita. I com totes les sospites té alguna cosa de difamació.

El tercer clima és la humitat de Girona on Bardera viu ara. Però aquest no crec que el determini a l'hora de buscar els seus temes, que de temes, en té i li'n sobren per anar tirant trenta o quaranta mil contes, pel cap baix. La humitat de

Girona, a l'estiu i a l'hivern, l'únic que et condicionen és que has de gastar més en calefacció i en aire condicionat. Despeses que sempre vénen malament a un escriptor, que com tots bé sabem, la majoria de nosaltres estem entre les caritats i la llàstima, entre la misèria i l'agonia.

Res més, si els pròlegs no s'han de llegir, el que tampoc s'ha de procurar és escoltar els presentadors de llibres. Jo mai ho faig. No solen dir res d'interessant. I si són escriptors, encara menys. L'important, és que desemboliqueu el regal, i jugueu. I creieu-me, ara sí, creieu-me, aquest llibre és un joc, per tornar a la infantesa els que n'hagin marxat, i els altres, com jo, per continuar jugant abans que vingui l'apocalipsi.